

PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ

Dr. Paweł Borkowski

WAŻNE!!! Zasady UE:

1. pomocniczości
2. subsydiarności
3. proporcjonalności
4. ....
5. ....
6. ....

Podręcznik: „Unia Europejska” Witold Góralski TOM I (bez rozdziału 4), TOM II- fragmenty: rozdziały 3,4,7

Dyżur: środa 16:30- 18:00

Znaczenia Europy:

- Geograficzne
- Kulturowe- cywilizacja, Europa jest unikalna na tle innych cywilizacji, bo charakteryzuje ją ruch i możliwość zmian. Jest zbudowana inaczej. Nowa cywilizacja opiera się na rozdzieleniu strefy sacrum i profanum, w innych cywilizacjach tego nie ma- ład polityczny jest nadany z góry. Życie polityczne i ekonomiczne należy do strefy profanum. Zmiana jest możliwa. Rozdzielenie sacrum i profanum, rozdzielenie władzy świeckiej i duchowej (religia). Papiestwo wywołało niezależność nie można zastępować się religią, aby coś osiągnąć. W Europie różnorodność jest zaletą.
- Polityczne- od imperium, uniwersalizm papieski i cesarski, państwo narodowe, integracja polityczna. Naturalnym stanem dla Europy jest napięcie, występuje wtedy niepokój. Przez 100 lat narody się umacniały przez państwa narodowe (idea federacji)
  - Idea szybkiej idealizacji Europy nie została zrealizowana, żyjemy w świecie państw suwerennych
  - Problem jak zbudować ogromną Europę i być blisko ludziPaństwo narodowe ma zaletę, że ludzie czują się jaku siebie i tak powinno też być w Europie.

Instrumenty budowy jedności Europy:

- Współpraca polityczna- to, co robią rządy i politycy
- Struktury ponadnarodowe- tworzenie organów mających różne kompetencje, ale niezależne od rządów
- Zniesienie barier i wprowadzenie „czterech swobód”
- Budowanie świadomości europejskiej
- Prawo wspólnotowe (prawo Unii Europejskiej)

Historia integracji:

W tym samym momencie, gdy zaczęły kształtować się państwa narodowe powstała koncepcja integracji:

- * Reformacja
- * Zaprzeczenie władzy cesarza

Powstawały projekty, gdzie podstawowym problemem było utrzymanie pokoju. Wtedy Europa nękana była wojnami. Wygrały koncepcje państwa narodowego w wyniku rewolucji francuskiej. Święte przymierze było pierwszą strukturą współpracy europejskiej.

Wiek XIX nie był dobrym czasem dla integracji. Idea narodowa była na szczytach. Zaczęły tworzyć się nowe państwa narodowe. Pierwsza wojna światowa pokazała, do czego rywalizacja międzynarodowa może prowadzić. Wojna ta zagroziła podstawom biologicznym w Europie. Powstały dwa główne projekty okresu międzywojennego:

1. Pastionat- koncepcja Paneurody, pierwiastki ponadnarodowe, przedstawiało konkretne projekty, powołania instytucji
2. Projekt Arista Brianda (premier Francji)- projekt Unii Europejskiej- współpraca państw, bez charakteru ponadnarodowego.

Druga wojna światowa to kluczowy momenty z kilku względów:

- * Europa zostaje zdegradowana- miało to swoje konsekwencje
- * Europa nie jest wyczerpana
- * Europa jest podzielona (wschód-ZSRR i zachód-USA)- obecność USA w zachodniej Europie usunęło to problem bezpieczeństwa, bo USA teraz zajmuje się bezpieczeństwem Europy zachodniej

Usunięty został główny problem, który powodował konflikty. Istniał także aspekt ekonomiczny- plan Marshalla- główny warunek to, że Europa ma zorganizować gospodarczy organizm europejski. Jednak Europa została wyczerpana.

Czynnik osobowy/ludzki. Ojcowie Europy- grupa polityków, którzy dostrzegli, że wobec zagrożenia ze wschodu i tego, co przeżyli jest integracja. Zajmowali się nauką kościoła.

- Conrad Adenauer
- Alcide de Gasperi
- Robert Schuman
- Jean Monnet
- Paul Henri Spaak,
- Johan Villen Basen
- Winston Churchill

W 1946 roku W. Churchill w przemówieniu mówił, że należy utworzyć Stany Zjednoczone Europy o współpracy francusko-angielskiej.

W Europie był klimat i byli ludzie gotowi działać w sferze integracji. W społeczeństwie były też idee integracyjne. Nie od razu znaleziono regułę integracji. Najpierw powstała organizacja bezpieczeństwa: Unia Zachodnia (kraje Beneluksu). W 1969 roku NATO, które było istotne, gdyż sprawy bezpieczeństwa zostały oddane pod organizację europejską.

Z Radą Europejską wiązaną pewną nadzieję. Uważano, że powinna ona być koordynatorem integracji, jednak stało się inaczej, deklaracja Schumanna zakładała współpracę w granicach węgla i stali, gdy te surowce były potrzebne do produkowania zbrojeń i dzięki temu żadne państwo nie będzie mogło po cichu się bronić. Deklaracja Schumanna została przyjęta.

Powołanie EWWiS to było sukcesem i zaczęto planować dalej. Europejska Wspólnota Obronna- zbudowanie armii europejskiej. Idea została przedstawiona w planie Plevera, lecz poniósł on porażkę (był to pomysł francuski), gdyż odrzuciła to sama Francja.

Dużo później pomyślano o gospodarce, ale cały czas był polityczny, jak zjednoczymy się gospodarczo to trudno będzie wywołać wojnę.

Ciąg dalszy integracji.

Pogłębienie integracji nastąpiło poprzez MTS. System prawa międzynarodowego jest ponadnarodowy. Podpisanie Traktatów Rzymskich w 1958 roku było wielkim eksperymentem. Podział historii od roku 1958 roku (od powstania EWWiS):

I 1958- 1969- zakończenie Konferencją w Hadze

II 1969-1979- zakończenie Powstaniem Europejskiego Systemu Walutowego

III 1980-1989- droga do Jednolitego Aktu Europejskiego (JAE)

IV 1989- 1993- droga do Unii Europejskiej-podpisanie Traktatu z Maastricht

I Jest to czas dwutorowej aktywności wspólnotowej, zakończona powstaniem Unii Celnej i powołaniem Wspólnej Polityki Rolnej. Przyspieszenie utworzenia Unii Celnej. W Gospodarce stopniowy, wolny, ale stały postęp. Okres szybkiego wzrostu gospodarczego. Dowiedziano, że kraje EWG rozwijały się szybciej niż inne kraje zachodnie nienależące do EWG. W latach 1963-1964 nastąpiło wydanie dwóch wyroków ETS. Pierwszy w sprawie Wangent un woos, a drugi w sprawie Costa. ETS stwierdził, że powstanie niezależny system prawny (prawo wspólnotowe) pojawiła się tendencja do interpretowania traktatów w sposób celowościowy. ETS przyjął, że jeśli w traktacie należy osiągnąć tam zapisany cel, a nawet nie jest to w traktacie zapisane, to traktat daje taką możliwość.

-traktat ramowy- państwa uzgadniają ramę i wypełniają ją treścią (trade card)

Drugi obszar działania to problemy polityczne. Trzy zasadnicze problemy wywołane przez de Gaulle (nie był on przeciwnikiem integracji, ale nie podobało mu się przyjęcie formuły wspólnotowej, a suwerenność państw jest najważniejsza):

- Sądził, że Wielka Brytania nie należy do Europy
- Europa musi być Europą państw narodowych, konflikt osobowości
- Europa musi budować swą pozycję niezależnie od Ameryki, musi być samodzielna (ale w sojuszu z USA)

→Problem integracji politycznej

Pokój i integracja polityczna w EWG. De Gaulle doprowadził do zwołania pierwszego spotkania na szczycie EWG w Paryżu. Powołano Komisję Rządową, która przestawić miała nowe plany integracji (plan Fuscheta). Powołanie Unii Europejskiej- miała ona być nadrzędna nad wspólnotami, czynnik międzynarodowy. Ten plan spotkał się z krytyką, bo to były aspiracje francuskie.

→Problem akcesji Brytyjskiej

Wielka Brytania grała na dwa fronty. Zainicjowała powstanie EFTA (konkurencja dla EWG), ale nie była ona ponadnarodowa, celem była strefa wolnego handlu. W 1961 roku Wielka Brytania zgłosiła chęć przystąpienia do EWG. Negocjacje trwały przez 1962 rok. Wszystko wskazywało, że będzie dobrze, jednak de Gaulle postanowił się temu sprzeciwić, gdyż gospodarka Wielkiej Brytanii jest inna niż europejska, i był to „koń trojański” Ameryki. W szóstce Francja była przywódcą. W 1963 roku de Gaulle sprzeciwił się, pretekstem był zakup rakiet PORALES. Osiągnął on to, co chciał. Wielka Brytania nie dała za wygraną i zgłosiła drugi wniosek w 1967 roku, jednak i wtedy de Gaulle się sprzeciwił (był to III okres integracji).

→Spór o miejsce organów międzynarodowych

skończone kryzysem i kompromisem luksemburskim. Chodziło o głosy ważne, a nie jednomyślność. Taktyka Francji- pierwszy spór (dotyczący Wspólnej Polityki Rolnej) Francja się odłączyła i nie chciała już powrócić. Francja wygrała. Kompromis luksemburski (1966)- zwycięstwo Francji, zmieniono przepis a traktacie, że będzie wprowadzona w głosowaniach większość kwalifikowana (tak naprawdę głosowano we wszystkich sprawach jednomyślnie, nie było głosowania większością kwalifikowaną)

II Początek to Konferencja Haska (bo odszedł w tym czasie de Gaulle). W 1969 roku osiągnięto już wszystko i nie wiadomo było, co będzie dalej. Konferencja Haska to nowe otwarcie: uzupełnienie- uzupełnienie integracji o filar polityczny, pogłębienie- integracja gospodarcza poprzez budowanie Unii Monetarnej, rozszerzenie- przyjęcie nowych państw. Raport Daviniona dał podstawę Europejskiej Współpracy Politycznej- była to międzynarodowa struktura konsultacji istniejąca obok wspólnot i rządząca się regułami współpracy międzynarodowej. Zaczął działać w 1981 roku i przez 30 lat był on podstawą współpracy, polega na nieustających konsultacjach.

Z integracją walutową był straszny problem. Pierwsza propozycja to plan Barre. Osobista inicjatywa, ale część państw powołały specjalny komitet, aby opracować plan Unii Monetarnej- plan Vernera- budowa Unii Monetarnej w trzech etapach. Państwa stwierdziły, że się na ten plan zgadzają, ale nie dało się nic osiągnąć poprzez zaistniały w tym czasie kryzys gospodarczy, wysoka inflacja, wysokie bezrobocie. Projekt Unii Monetarnej został odłożony do lepszych czasów. W 1977 roku doszło do załamania się dolara, a tym samym wzrosła wartość marki. Niemcy dostrzegli, że to również jest dla ich gospodarki niekorzystne. Na mocy planu Juscarda Smitha (1877) w 1978 roku powstał Europejski Fundusz Walutowy, który zaczął działać w 1991 roku:

- Wprowadzono ECU- europejska jednostka walutowa (koszyk 9 walut)
- Mechanizm stabilizacji kursów walutowych (wartość waluty mogła się wahać w przedziale +/- 2,25 % tzw. wąż walutowy)
- Interwencja walutowa współpracujących ze sobą walut centralnych
- Ułatwienia kredytowe dla Banków Centralnych (kredyty miały być nieograniczone)

Raport Tindemanta to koncepcja Unii Europejskiej. Ostrożna, umiarkowana i kompromisowa. W 1991 roku w niektórych państwach opracowano to co Tindemant przedstawił w swym raporcie.

W 1979 roku odbyły się pierwsze bezpośrednie wybory do Parlamentu Europejskiego. Dekada lat 70-tych kończyła się w złej atmosferze, Unia Gospodarcza nie wyszła itp., itd. Zaczęły powstawać nowe cele integracji.

W 1985 roku powstała treść JAE- jest to traktat zmieniający Traktat o Wspólnotach Europejskich. Budowanie rynku wewnętrznego (4 swobody). JAE podsumował integrację, wpisał do Traktatu Europejską Współpracę Polityczną, Radę Europejską- spotkania na szczycie (dostały one podstawy prawne).

W tym samym czasie kompromis luksemburski zaczął się kruszyć (czy w każdym przypadku są to interesy żywotne?). Kompromis zaczął odchodzić w przeszłość.

JAE wszedł w życie w 1987 roku i Europa zaczęła przyspieszać w sferze politycznej. W 1992 roku w Europie skończyła się Zimna Wojna. Pojawił się problem zjednoczenia się Niemiec: będą zajęte ograniczaniem suwerenności w Niemczech, Niemczech, będą najwięksi pod względem ludnościowym. Niemcy przerażały Europę. Sięgnięto do sprawdzonego sposobu- należy pogłębić integrację (symbolem potęgi Niemiec była marka niemiecka). Chciano, aby Niemcy zrezygnowały z marki i wstąpiły do Unii Monetarnej, ale Niemcy chciały, aby obok Unii Monetarnej popracować nad Unią Polityczną. Francja z Niemcami się dogadali, było to zapisane w liście z 1990 roku. Ten list określił, dokąd zmierza integracja europejska.

Wybrano najpierw pogłębienie później rozszerzenie. Powołano dwie Konferencje na temat Unii Monetarnej na temat Unii Politycznej. Konferencje te zaczęły się w grudniu 1990 roku. Konferencja Unii Politycznej skupiała się na polityce zagranicznej i jak będzie wyglądała struktura Unii, wybrano koncepcję filarów (była też do wyboru koncepcja drzewa).

Traktat o UE (Traktat z Maastricht) jest samodzielny traktatem, ale zmieniony został przez trzy różne traktaty (nowelizacja to traktat amsterdamski i nicejski). Traktat ten jest źródłem prawa pierwotnego. Unia jest w stanie permanentnych zmian i reform.

Istota Wspólnot Europejskich

Unia Europejska jest strukturalną nadbudową, łączącą trzy filary. Wspólnoty Europejskie są to klasyczne organizacje międzynarodowe między innymi posiadające osobowość prawną, w których jest bardzo mocno obecny czynnik ponadnarodowy tzn. istnieją instytucje niezależne od państw, państwo musi dzielić kompetencje z tymi instytucjami.

W ramach UE przewagę ma czynnik międzyrządowy tzn. państwa wciąż zachowują główne miejsce, a takie instytucje międzynarodowe są kluczowe. UE na razie nie spełnia kryteriów bycia organizacją międzynarodową (ma tylko jedną swą instytucję- Radę Europejską, inne instytucje pożyczają od WE). Występuje problem z podmiotowością UE- ma ją czy nie? Konsekwencją jest to, że w ramach prawa Unii Europejskiej mamy różne podatki, segmenty kierują swoimi zasadami. W ramach WE mamy prawo wspólnotowe (działa bezpośrednio, różni się od prawa międzynarodowego, jego istnienie jest ponadnarodowe). W ramach UE mamy w trzecim filarze prawo- zmodyfikowane prawo międzynarodowe.

Istotne różnice między UE i WE. UE ma Wspólną Politykę Bezpieczeństwa, WE- Wspólną Politykę Handlową, kto inny ma prawo wypowiadać się w imieniu WE, a kto inny w UE. Wspólnota Europejska nakłada cła antidumpingowe a nie UE.

→ **Rozróżnienia między Radą Europy, Radą Europejską i Radą Unii Europejskiej**

Unia Europejska

Obecnie istnieją dwie, kompetencje EWWiS przejęła wspólnota. Elementy ponadnarodowe Wspólnot Europejskich:

- Wspólnotowy system prawa
- Instytucje ponadnarodowe: Komisja i Europejski Trybunał Sprawiedliwości (reprezentuje interes inny niż interesy państwa)
- Wspólna waluta
- Wspólne polityki
- Organy ponadnarodowe, kompetencje Rady Unii Europejskiej- reprezentuje państwa

W UE przeważa czynnik ponadrządowy (ponadnarodowe jest obywatelstwo) świadczą o tym kompetencje Rady. UE jest bardzo hybrydowe i to wyjaśnia dlaczego mamy zasady ustrojowe.

Traktat o Unii Europejskiej wprowadza szereg zasad ustrojowych UE. Analiza tych zasad jest bardzo dynamiczną gałęzią. Zasady ustrojowe UE (Zasady ustrojowe- regulujące ustrój UE i WE, nie mówimy o zasadach działania wspólnot). Podział zasad:

- I. Zasady regulujące stosunki pomiędzy instytucjami WE i UE (działają w sposób horyzontalny, podział kompetencji
  - a. Zasada jednolitych ram instytucjonalnych
  - b. Zasada równowagi instytucjonalnej
- II. Zasady regulujące stosunki pomiędzy poziomem wspólnotowym a państwami członkowskimi
  - a. Zasada pomocniczości
  - b. Zasada proporcjonalności
  - c. Zasada kompetencji powierzonych

Zasada aksjologiczna-została wprowadzona do ToUE jako art.F (dziś art.6), jest to zasada dość nowa. Przed utworzeniem UE nie widziano potrzeby odwoływania się do wartości.

Art.6- UE jest zbudowana na zasadach wolności, demokracji, poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności i rządów prawnych. Ust.3 art.6- zapisana jest piąta wolności- poszanowanie tożsamości narodowej państw członkowskich. Zasada ta jest ustrojowa bo:

- Aby być członkiem UE trzeba te zasady respektować
- Gdy jakieś inne państwo narusza te zasady można narzucić na nie sankcje (można odebrać prawo do głosowania).

Art.7 ToUE- wszystkie instytucje wspólnot działają na podstawie prawa (prawo działania). UE będzie szanować zasady Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (Rada Europy). Mówi tylko o prawach podstawowych- są to prawa człowieka tylko w ramach UE. Unia Europejska odwołuje się do suwerenności, przestaje być gesellschaft (wspólnota łączona interesami, umowami o charakterze ekonomicznym) dąży to tego, aby być gemeinschaft (wspólnota łączona wartościami). Te wartości są proceduralne mówią nam jak ułożyć, regulować życie społeczne.

Zasady regulujące stosunki pomiędzy instytucjami WE i UE (działają w sposób horyzontalny, podział kompetencji

Zasada jednolitych ram instytucjonalnych.

W art.3 ToUE Unia Europejska dysponuje jednolitymi ramami instytucjonalnymi, jest tylko jedna instytucja UE (Rada Europejska) w innych przypadkach UE korzysta z instytucji WE nadając im nowe kompetencje w ramach poza wspólnotowej części Unii. Powoduje to zamieszanie. Traktat Lizboński powołuje UE ze swoimi instytucjami. Ponieważ nie stworzono nowych instytucji, nie trzeba było budować ich od zera. Rada Europejska reprezentuje państwa, więc następuje przesunięcie na korzyść państw. Uzupełnieniem tego jest zasada jednolitych ram instytucjonalnych.

Art.3 zakłada, że UE oprze się na dorobku wspólnot, poszanowanie dorobku wspólnot. Do instytucji, które najlepiej realizują zasadę jednolitych ram instytucjonalnych zaliczają się Rada Europejska oraz Rada Unii Europejskiej.

Szczególnym przypadkiem jest art.3 ust.2- na Radę i Komisję nadano obowiązek ścisłej współpracy w ramach Unii Europejskiej.

Rada Unii Europejskiej

- Rada jest głównym organem prawodawczym WE i jednocześnie głównym organem decyzyjnym w ramach II filaru- WPZiB- w ramach tej polityki przyjmuje się wspólne działania, wspólne stanowiska i wspólne strategie.
- Poprzez rezydencję osoby wysokiego przedstawiciela WPZiB reprezentuje on UE w stosunkach międzynarodowych.
- Zawiera umowy międzynarodowe w zakresie II i III filaru i decyduje o uwspólnotowaniu prawa WE z III filaru,
- Jest centrum decyzyjnym UE

Rada Europejska

- Nadaje impulsy do integracji
- Generuje rozwój poszczególnych filarów
- Posiada kompetencje ogólne

Komisja Europejska

- Realizuje zasadą jednolitych ram instytucjonalnych w stopniu ograniczonym. Art.27- Komisja Europejska jest w pełni włączona w zakresie WPZiB (poprzez prawo zadawania Radzie pytań pod podjęciem decyzji i współpracy Unii Europejskiej i państw członkowskich).
- W III filarze Komisja ma prawo inicjatywy ustawodawczej

Nałożony jest obowiązek współpracy na instytucje pomocnicze Rady.

Zasada równowagi instytucjonalnej

Jest to zasada dość stara. Po raz pierwszy wyraził ją MTS w 1958 roku. Potem wielokrotnie była ona rozwijana twierdząc, że w ramach WE mamy równowagę pomiędzy instytucjami (Radą, Komisją i Parlamentem). Zadaniem MTS traktat przypisał każdej instytucji odpowiednie kompetencje, które są ograniczone ze względu na każdą z nich. Każda instytucja musi tego przestrzegać i nie przeszkadzać innej w wykonywaniu jej funkcji, a MTS stoi na straży tego przestrzegania. Trzy instytucje reprezentują inne interesy, są inaczej powoływane. Rada reprezentuje państwo, Komisja- interesy wspólnot, Parlament- interes społeczeństwa.

Treść zasady równowagi instytucjonalnej:

- Każda instytucja wspólnot musi opierać swoje wytyczne działania na przepisach traktatu i nie może wykraczać poza granice kompetencji nadanych im przez traktat
- Każda instytucja ma odpowiednią autonomię wewnętrzną, aby mogła samodzielnie regulować swoje działania. Każda instytucja decyduje o wykorzystaniu budżetu.
- Wszystkie instytucje mają obowiązek realnej współpracy ze sobą w celu realizacji celów zapisanych w traktacie. Powstrzymanie się od wszelkich działań, aby utrudnić działania innych instytucji.

Cel zasady równowagi instytucjonalnej:

- Zapobieganie nadmiernej dominacji jednego interesu nad innymi
- Stoi na straży, aby czynnik międzyrządowy lub ponadnarodowy nie uzyskały całkowitej dominacji

Zasada nie oznacza, że instytucje są równe. Możemy porównać to z trójpodziałem władzy w Polsce.

Zasada równowagi instytucjonalnej przejawia się w:

- Procesie prawodawczym w WE, aby przyjąć większość instytucji prawnych niezbędna jest współpraca trzech instytucji. Komisja ma prawo inicjatywy ustawodawczej, gdy Komisja nie zgodzi się na jakąś propozycję, to nie zostaje ona zawarta. Komisja musi uwzględnić interesy państw. W wielu procedurach przyjmowania uchwał, Rada musi współpracować z Parlamentem. System prawa międzynarodowego jest tak zbudowany, aby doprowadzić do kompromisu między trzema instytucjami (instytucje mogą blokować podjęcie decyzji)
- Procesie wprowadzania w życie/ wykonywania prawa wspólnot. W niektórych aktach Traktat daje władzę Komisji, regułą jest, że władzę ma Rada, ale (art.22) Rada musi przekazać pewne kompetencje Komisji, jednak trzeba najpierw spełnić pewne warunki (reguła przekazania/zamiany kompetencji wykonawczych Komisji). Codzienną pracę wykonuje Komisja, ale państwa uważają i gdy Komisja chce działać wbrew interesowi państw to państwa mają prawo się temu sprzeciwić, jest to hamulec bezpieczeństwa.

Zasada równowagi instytucjonalnej na płaszczyźnie kontroli przestrzegania prawa wspólnot-każda instytucja posiada w swojej dyspozycji instrumenty obrony swych kompetencji (są to najczęściej skargi). Ma to powstrzymać przed kontrolowaniem prawa wspólnot przez jedną z instytucji. Możliwość składania skarg mają wszystkie instytucje. Parlament jest najsłabszą instrumentem, więc posiada dodatkowe kompetencje: powołuje komisje śledcze, rozpatruje skargi obywateli.

Ta zasada jest stosowana. Parlament i MTS wydają orzeczenia, gdzie stosuje ją w praktyce (1958, 1980).

ZASADY POMOCNICZOŚCI I PROPORCJONALNOŚCI

Zasada Pomocniczości/ subsydiarności

Wyrażona w nauce społecznej kościoła katolickiego. Podmiotem podstawowym jest człowiek jako osoba. Wszystkie instytucje mają rolę pomocniczą dla człowieka. Władza państwowa ma obowiązek do powstrzymania ingerencji, tam gdzie jednostki same sobie radzą. Może interweniować tam, gdzie jednostki sobie nie mogą poradzić w danych dziedzinach. Władza musi się wstrzymać od ingerencji, władza musi pomagać, gdy zajdzie taka potrzeba.

Do genezy zasady pomocniczości załącza się myśl liberalna angielska- mocno są podkreślone prawa jednostki. W myśl głównie niemieckiej genetycznie pierwsze były wspólnoty niższego rzędu. Pierwszeństwo mają pierwsze wspólnoty.

Zasada pomocniczości to zasada myśli politycznej, jednak nie zyskała ona wymiaru prawnego. Jest to zasada filologii społecznej. Zasada pomocniczości pojawiła się w Raporcie 1971 roku, w projekcie ToUE, w końcu w JAE, Traktat z Maastricht. Pomocniczość jako funkcja społeczna (art.5 ust.2 Traktatu z Maastricht).

W kompetencjach gdzie działają wspólnoty jest to obszar wyłączony z zasady pomocniczości. Tam gdzie państwa przekazały kompetencje wspólnotom to zasada pomocniczości tonie nie działa.

Zasada pomocniczości do zakresu działa tam gdzie mamy kompetencje konkurencyjne, mogą tu działać państwa członkowskie i Wspólnoty Europejskie. Kwestia w których dziedzinach mają kompetencje państwa, a w których wspólnoty.

→ cel proponowanych działań nie może być..... wystarczający przez państwa członkowskie (czy państwa członkowskie są w stanie same to zrealizować?)

→ z uwagi na rozmiary i skutki cele mogą być osiągnięte lepiej na szczeblu wspólnotowym. Oba kryteria muszą być stosowane łącznie.

Deklaracje dotyczące stosowania zasady pomocniczości. Należy brać pod uwagę:

- Konkretnie korzyści
- Koszty
- Spójność działania państw członkowskich

Traktat Amsterdamski przyniósł coś konkretnego, w sensie prawnym określił zasady stosowania zasady pomocniczości (art.30). powstrzymanie się stosowania w praktyce zasady pomocniczości. Nałożono pewne obowiązki na Komisję Europejską- przygotowując akt prawny musi uzasadnić, że jej propozycja jest zgodna z zasadą pomocniczości. Komisja Europejska musi sama się sprawdzić. KE corocznie zdaje sprawozdanie. Jest coraz mniej aktów prawnych wspólnotowych.

Trybunał Sprawiedliwości- było kilka spraw, których wyroki były zakwestionowane, Wielka Brytania a Wspólnota Europejska- dyrektywy o sprzedaży wyrobów tytoniowych.

Jeżeli państwa nie mogą czegoś osiągnąć to muszą to zrobić wspólnoty.

Zasada proporcjonalności

Związana z myślą liberalną. W Prawie wspólnotowym zasada ta nie została zapisana w traktatach w latach 50-tych, nastąpiło to dopiero później. W art.5 TWE mamy zapisaną tę zasadę jako ogólną zasadę- raport próbuje wskazać jakim instrumentem ma działać wspólnota i jak głęboko. Ten sam cel można osiągnąć na kilka sposobów. Po jej zapisaniu w Traktacie z Maastricht dodano protokół Traktatu Amsterdamskiego. Forma działania wspólnoty powinna być najprostsza, szanować ugruntowane rozwiązania krajowe, państwa członkowskie powinny być zdolne do samodzielnego funkcjonowania.

Zasada proporcjonalności stoi na straży państw w dziedzinach wspólnotowych.

ETS mówi, że środki muszą być stosowane proporcjonalnie przez państwa członkowskie w polityce handlowej, muszą to być środki najmniej przeszkadzające w

działaniu państw. Państwa muszą być proporcjonalne w swoich działaniach. Komisja Europejska zmieniła instrumentalizację. ETS orzeka od dawna o stosowaniu zasady proporcjonalności.

Zasada kompetencji powierzonych

Art.5 ust. 1 ToUE- Wspólnota ma tylko kompetencje, które powierzyły im państwa członkowskie.

Rada Europejska- jedyna instytucja Unii Europejskiej

Instytucja, która powstała w sposób funkcjonalny, wyłoniła się z praktyki, jej główną cechą jest nieformalność. Rada Europejska jest jedyną instytucją Unii Europejskiej. Wszystkie pozostałe instytucje to instytucje Wspólnot. W skład RE wchodzi szefowie państw lub szefów rządów państw członkowskich i przewodniczący Komisji, towarzyszą im ministrowie państw członkowskich oraz jeden członek Komisji.

GENEZA.

Pierwsze spotkanie odbyło się w 1961 roku z inicjatywy de Gauolla. Było to zwołanie przywódców państw, którzy dysponują silnym mandatem demokratycznym. Przed przyjęciem Traktatów Rzymskich, w latach 60-tych przywódcy państw członkowskich zbierali się, gdy zaistniała potrzeba rozwiązania jakiegoś problemu (w momentach kluczowych). Zbierali się oni nieregularnie. W 1969 roku odbyła się w Hadze konferencja.

W 1974 roku na spotkaniu w Rzymie zaproponowano trwałą instytucjonalizację RE. Rada Europejska od 1975 roku funkcjonowała na mocy własnej decyzji (regularne spotkania). Dopiero Jednolity Akt Europejski dał podstawę prawną od funkcjonowania Rady Europejskiej.

Dziś podstawą prawną funkcjonowania RE jest art.4 Traktatu o Unii Europejskiej (ToUE). Pracami Rady kieruje przewodniczący. Funkcje te pełni przywódca tego państwa, które sprawuje w danym czasie rezydencję w UE. W myśl art.4 Rada Europejska powinna się zbierać, co najmniej dwa razy w ciągu roku, ale przyjęto w grudniu 2004 roku, że RE będzie spotykać się cztery razy do roku- jest to taki zwyczaj.

Podstawą dla obrad Rady są specyficzne akty prawne. Rada musi formalnie regulować uchwały. Obrady RE posiadają uchwały: z Londynu 1977 rok i z 2002 roku z Sewilli.

FUNKCJONOWANIE RADY EUROPEJSKIEJ.

Spotkania trwają zazwyczaj dwa dni: sobotę i niedzielę. Zdarzały się także posiedzenia jednodniowe. Obrady są przygotowywane przez Radę Unii Europejskiej oraz organy ją wspomagające. Długo przed trwają prace nad dokumentem końcowym szczytu. Na sali obrad każde państwo posiada 2 miejsca: dla przedstawiciela państwa i dla Ministra Spraw Zagranicznych, cała reszta siedzi z tyłu. Delegacja z danego państwa nie może przekroczyć 20 osób. Instytucja RE powstała, gdy na świecie nie było dużo przywódców, dziś tych osób jest o wiele więcej. Pierwszy dzień obrad rozpoczyna się około południa i są to sesje plenerowe- szefowie państw z ministrami i członkiem Komisji. Obrady trwają cały dzień. Następuje rozdzielenie. Ministrowie i jeden członek Komisji wieczorem uzgadniają sprawy techniczne i administracyjne.

Przywódcy państw odbywają „rozmowy przy kominku” (nieoficjalne). Wszelkie obrady EW są zamknięte dla dziennikarzy, nie sporządza się formalnych protokołów, wszystkie dokumenty są niejawnie. Ważna jest znajomość języków obcych- angielskiego i francuskiego.

Następnego dnia odbywa się sesja plenarna (przedstawiciele państw i ministrowie), dalsze spotkania. Pracuje się nad efektem konkluzji, opracowuje się je pod względem

technicznym. Obrady kończą się zwykle nieco po południu- konferencje prasowe ogłaszają wyniki szczytu (najpóźniej do godziny 18). Obrady można przedłużyć o jeszcze jeden dzień, ale tylko w przypadku, gdy nie dojdzie się do porozumienia. Rada Europejska podejmuje zawsze decyzję przez konsensus (inaczej niż w Radzie Unii Europejskiej)- brak sprzeciwu.

Na zakończenie obrad RE precyzuje konkluzje dokonań, gdzie RE odnosi się do wszystkich aktywnych (istotnych) spraw. Mają one około 25 stron. Są to ważne dokumenty i trzeba umieć je studiować. Jeżeli jakieś kwestie nie są ustalone, to to jest zawarte w konkluzji, że państwa nie mają stanowiska do danej kwestii. Obok konkluzji RE może przyjąć deklaracje, prognozy, sprawozdania. Są to dokumenty poświęcone jednej konkretnej kwestii. Decyzje, RE nie mają charakteru prawnego- wiążącego, są od tego jednak pewne wyjątki.

Rada Europejska pełni funkcje:

- Konsultacyjną- jest formą konsultacji na szczeblu przedstawicieli państw
- Strategiczną- Rada Europejska wyznacza kierunki rozwoju integracji
- Ostatniej instytucji- przy okazji problemów politycznych, gdy nie można ustalić czegoś niżej, to kieruje się do RE
- Stabilizacyjną- gwarancja ustroju UE. Tutaj ToUE daje jej pewne możliwości podejmowania decyzji prawnie wiążącej. Kompetencje te dotyczą: ściślejszej współpracy państw członkowskich w ramach UE, oraz art.14 ToUE- na RE nakłada się obowiązki przyjęcia ewentualnie Wspólnej Polityki Obronnej UE. Rada ma kompetencje prawnie wiążące wynikające z II filaru- przyjmuje wspólne strategie.

To, kto reprezentuje państwo w RE zależy od państwa, gdyż samo ono to ustala. Nikt nie ma prawa narzucić czy ma to być prezydent, czy też premier. Generalnie jest to osoba, która prowadzi politykę, która posiada większe kompetencje. W Polsce według konstytucji właściwą do tego osobą jest premier, jednak prezydent również posiada trochę uprawnień.

INSTYTUCJE WSPÓLNOTY

Rada Unii Europejskiej (Rada)

GENEZA

Rada jest zastępcą Rady Ministrów EWG i Euratomu. Rada obejmuje wszystkie filary aktywności Unii. Rada pełni rolę głównego ośrodka decyzyjnego. Kompetencje Rady nie mieszczą się w trójpodziale władzy. Posiada kompetencje we władzy wykonawczej, kontrolnej i prawodawczej.

SKŁAD:

Jest ciałem kolegalnym o znaczącym składzie członkowskim. Osoby szczebla ministrów, którzy są zdolni do zaciągnięcia decyzji rządowych (nie każda osoba szczebla ministrów jest ministrem). Jednak każde państwo samo to reguluje. W państwach federalnych są rządy również części składowych, gdzie są także ministrowie- oni również mogą reprezentować państwo, ale tylko, gdy rząd go upoważni do zaciągania obowiązków w imieniu państwa. Może to być tylko jeden minister- z części składowej.

Rada może także zbierać się w składzie szefów państw i rządów. Nie ma tu przewodniczącego Komisji i inaczej są podejmowane decyzje. Artykuły:7, 121, 122, 214 ToWE. Cztery ostatnie artykuły to przejście do etapów Unii Walutowej.

Rada nie zbiera się na szczeblu administracyjnym jako COREPER!! Rada zbiera się ministrów, a w szczególnych przypadkach na szczeblu szefów państw i rządów. Najważniejsza jest Rada ds. Ogólnych. ECOFIN- sprawy gospodarcze i finansowe. Nie ma przeszkód, aby kraj był prezentowany przez dwóch ministrów. Zasadniczo jest 9 składów Rady- w podręczniku.

Art.206- minister jednego państwa może przekazać swoje prawa (także do głosowania) ministrowi innego państwa, a ten może przyjąć tylko od jednego ministra te prawa. Jeden minister może reprezentować maksymalnie dwa państwa.

STRUKTURA WEWNĘTRZNA

Prezydencja- obejmuje ona kolejno na okres 6 miesięcy państwa członkowskie (1 stycznia, 1 lipca). Jest to porządek wcześniej ustalony przez Radę i na zasadzie równoprawności. Polska obejmuje przewodnictwo 1 lipca 2011 roku. Obecnie przewodniczy Słowenia- reprezentuje Radę i UE na zewnątrz, organizuje spotkania Rady. Państwo mające rezydencję zaprasza do współpracy następnego państwa przygotowującego się do przejęcia prezydencji.

Rada ma do dyspozycji szereg organizacji pomocniczych. Najważniejszy jest Komitet Stałych Przedstawicieli COREPER. W jego skład wchodzi ambasadory państw członkowskich akredytowani przy WE.

Rada zbiera się często, zwykle w każdym tygodniu odbywa się jedno lub dwa posiedzenia Rady (oprócz sierpnia). Rada ds. Ogólnych obraduje co najmniej co miesiąc. Porządek obrad Rady składa się z:

A) Spraw uzgodnionych wcześniej w ramach COREPER'u

B) Sprawy wymagające dyskusji.

Około 85% spraw uzgadnianych jest na najniższych szczeblach A), do B) tylko 15%- są to sprawy najważniejsze. Podejmowanie decyzji w ramach Rady- głosowanie:

- Większość zwykła- każde państwo posiada jeden głos
- Większość kwalifikowana- głosowanie ważne, odpowiednia liczba głosów dla każdego państwa. Istotne decyzje 345 głosów. Najwięcej jest 29 głosów, Polska ma 27, najmniej to 3-4 głosy. Gdy jest 255 z 345 oddanych głosów przez większość państw to zostaje dana sprawa uchwalona. Można domagać się sprawdzenia, czy nie głosowało mniej niż 63% ludności. Dzisiaj mamy podwójną większość (?)
- Jednomyślność- wstrzymanie się od głosu nie przeszkadza w podjęciu decyzji. W I filarze jest wyjątek wskazany w traktacie. W II i III filarze jednomyślność to reguła, gdzie są wskazane wyjątki. Potrzebna jest jednomyślność do przyjęcia nowego członka do UE oraz w przypadku rewizji Traktatu.

Zgodnie z art.205 regułą jest zwykła większość (tabela w podręczniku).

Rada w praktyce nigdy nie głosuje, ale dąży do kompromisu. Negocjuje się do znużenia, aby otrzymać kompromis. Żadne państwo nie jest w stanie nic zrobić w UE samo. Najważniejsze jest to, jak jedno państwo potrafi budować koalicję, głosy są ważne, ale nie najważniejsze. Jeśli nie trzeba, to nikt nikogo nie przegłosuje, nie vetuje.

Parlament Europejski

Przeszedł znaczącą ewolucję, poczynając od powstania UE, aż do dziś. Parlament powstał w latach 50-tych. W tych czasach nikt nie przewidywał dla niego istotnej roli. Zgromadzenie Doradcze posiadało funkcje doradcze-opiniotwórcze. Utworzenie tych instytucji było zwróceniem się ku demokracji. Zgromadzenie Parlamentarne- daje rady, ale nie odgrywa większej roli. Zgromadzenie Parlamentarne zaczęło używać nazwy Parlament Europejski. Do podpisania Jednolitego Aktu Europejskiego robiło to bezprawnie, ale ta nazwa się przyjęła i weszła do traktatu jako oficjalna, jednak jest ona stosowana na wyrost.

Kompetencje PE stopniowo były rozszerzane:

- Procedura budżetowa 1970-1975
- JAE 1987- przyniósł istotną władzę, ale nie czynił z PE kluczowego organu
- Bezpośrednie wybory do PE 1975- za Parlamentem stoi wola ludu i nie wolno odmawiać mu kompetencji. Parlament miał skłonności do rozpadania się. Rzucił się na poszukiwania nowych dziedzin.
- Przewidziany przełom to ToUE- podpisanie go otworzyło perspektywy, aby stał się drugim, obok Rady, organem prawodawczym. Jawi się jako bardzo ważna instytucja. Procedura współdecydowania (Rada i Parlament Europejski są tak samo ważne) należy traktować, ją jako regułę, chociaż tak nie jest do dziś.

Pozycja PE- organ jednoizbowy, kolegialny, wybierany z wyborów bezpośrednich. Deputowani wykonują mandat wolny, reprezentują wszystkich obywateli UE. Mandat trwa 5 lat (kadencja deputowanych), jednak po ukończeniu kadencji można ubiegać się o kolejną.

Wybory do PE art.199 (ToUE)- powszechne i bezpośrednie. Możliwa jest do osiągnięcia jedna ordynacja wyborcza, ale do dziś jej nie ma, każdy kraj opracowuje swoją ordynację wyborczą. Ordynacje te muszą jednak zawierać dwa akty prawne, które muszą być proporcjonalne (dyrektywa 93/109, Traktat o ordynacji wyborczej).

Prawa wyboru do PE przysługują wszystkim obywatelom UE. Wybory toczą się od czwartku do niedzieli. Każdy kraj deklaruje, w którym dzień następują wybory na jego terenie. Bierne prawo wyborcze różni się między krajami i zależne jest to od środowiska oraz tradycji wyborów (np. we Włoszech od 25 lat). Państwa mają możliwość tworzenia progów wyborczego nie większego jednak niż 5%, a przechodzą te partie, które mają powyżej tego progu. Poseł do PE nie może być członkiem rządu państwa członkowskiego. Do 2004 roku istniała możliwość łączenia funkcji posła do parlamentu narodowego i do Parlamentu Europejskiego.

Skład PE- liczba członków do PE zależy od danego państwa (bierze się pod uwagę ilość ludności na terenie danego państwa- Niemcy- 99 miejsc, Estonia-6 miejsc).

Struktura wewnętrzna PE- struktura wewnętrzna jest bardzo skomplikowana. WAŻNE

- Organy kierownictwa wewnętrznego- kierują pracami Parlamentu. W skład wchodzi:
  - Przewodniczący- posiada kompetencje reprezentacyjne i kompetencje kierownicze (stoi na straży regulaminu obrad itp.)
  - Prezydium- przewodniczący i wiceprzewodniczący (nie jest napisane ilu musi ich być, obecnie jest ich 13-stu), kwestorzy z głosem doradczym
  - Konferencja przewodniczących (2,5 lat)- składa się z przewodniczących wszystkich frakcji w PE i dwóch niezrzeszonych, którzy nie mają prawa głosu. Kompetencje w podręczniku...
- Organy funkcjonalne/ merytoryczne

- Komisje
  - Stałe
  - Ad hoc
  - Śledcze/ dochodzeniowe
- Delegaci- do różnych ciał parlamentarnych (komitety, stowarzyszenia)
- Organy polityczne- to frakcje/ grupy (polityczne) parlamentarne, liczba członków poszczególnych frakcji zmienia się.
  - Europejska Partia Ludowa (chadecka)
  - Grupa Socjaldemokratów
  - Porozumienie Liberałów (liberalna)

Frakcje mają skomplikowaną strukturę wewnętrzną, na czele stoi przewodniczący, który wchodzi w skład konferencji przegładowych.

Kompetencje PE- nie do końca przypomina parlament narodowy. Udział prawodawczy, ale nie jest depozytariuszem pełni władzy ustawodawczej. Pełni funkcję porównane do kontroli rządów narodowych. Nie kontroluje poszczególnych korporacji. Parlament Europejski pełni funkcje:

- Prawodawczą
- Kontroli- rozbudowana funkcja, instrument kontroli to możliwość powołania Komisji Śledczych (może zasłaniać się tajemnicą służbową)
- Kreacyjne- bierze udział w powołaniu Komisji Europejskiej
- Powołuje Rzecznika Praw Obywatelskich
- Uczestniczy w stosunkach międzynarodowych w nieznacznym stopniu
- Potrzebna jest jego zgoda na zawarcie umów akcesyjnych

Sesja PE trwa rok (początek- marzec) i składa się z podsesji (5 dni obrad). Komisja pracuje również w inne dni. Bardzo silne gronum: Komisja 1/4 członków, a PE 1/3 członków.

Komisja Europejska

Procedura powoływania KE –WAŻNE—(Książka). Pięć etapów powoływania KE:

1. Desygnowanie kandydata na przewodniczącego Komisji, robi to Rada, większością kwalifikowaną
2. Zatwierdzenia kandydata na przewodniczącego przez PE
3. Desygnowanie kandydatów na komisarzy, dokonują tego rządy państw członkowskich w porozumieniu z kandydatem na przewodniczącego (większość kwalifikowana)
4. Zatwierdzenie kandydatów na członków Komisji przez PE (przesłuchania w komisjach parlamentarnych)
5. Mianowanie Przewodniczącego i członków Komisji przez Radę

Wakat na stanowisku Komisji- gdy ktoś umrze to powstaje wakat. Może powstać także poprzez rezygnację lub dymisję. O dymisji orzeka ETS. Rezygnację składa członek sam. Może być dobrowolna, ale zdarzają się i wymuszone (wezwanie do rezygnacji)

Komisja Europejska jest organem kolegialnym, podejmuje decyzję zwykłą większością głosów. KE podejmuje bardzo dużo decyzji. Procedura podejmowania decyzji:

- Procedura ustna na posiedzeniu
- Obiegowa procedura pisemna
- Procedura delegowana (KE upoważnia jednego z członków do wydania decyzji w określonym zakresie)

Na posiedzeniach podejmowane jest zazwyczaj 5% decyzji. Reszta- obiegową procedurą pisemną. KE nie tylko podejmuje ustrojowe decyzje, ale podejmuje również decyzje jednostkowe.

Gabinety polityczne komisarzy- organ bardzo pożyteczny, ale i niesie za sobą zagrożenie. Są to najbliżsi współpracownicy Komisarza (maksymalnie 8 członków). W każdym gabinecie musi być, co najmniej jeden członek z innego państwa niż Komisarz. Gabinety bardzo usprawniają pracę. Przypominają Komisarzowi skąd pochodzi. Jest to łącznik Komisarza z krajem. Komisarz reprezentuje interes wspólnotowy, a nie narodowy. Zmiana rządu w kraju nic nie robi komisarzowi. Nie można cofnąć poparcia (Komisarz PL- Danuta Hübner). Administracja- dokumenty KE muszą być sporządzone we wszystkich językach.

Wymiar sprawiedliwości i inne → z książki!!!

WAŻNE- System prawny wspólnot. Zasady prawa wspólnotowego.

Jest to prawo I filaru (II i III filar rządzą się innymi prawami). Prawo wspólnotowe jako system pomiędzy prawem międzynarodowym a prawem krajowym, powstało ono poprzez transfer kompetencji. Nie ma stwierdzenia, jakie są zasady WE. Są one ukazane przez Trybunał Sprawiedliwości (Traktat o Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej).

Prawo wspólnot, aby mogło funkcjonować, musi posiadać niezbędne miejsce. Zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego i zasada bezpośredniego skutku prawa wspólnotowego. Aby zapewnić jednolitość stosowania prawa wspólnotowego niezbędne jest, aby posiadała ona takie przywileje.

Dyskusje prowadziły organy rządowe państw członkowskich. W tych kwestiach wypowiadały się także sądy. Organizacje sądowe państw członkowskich stawiały po stronie Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości. Nie wszystkie miały jednak takie same zadania.

Na początku w prawie wspólnotowym nie było gwarancji praw obywatelskich. W latach 80-tych pojawiły się już prawa obywatelskie.

Każdy przypis prawa wspólnotowego ma pierwszeństwo przed każdym przypisem prawa krajowego.

Założenia prawa wspólnotowego są dość ogólne, więc trudno wyobrazić sobie w tym prawie, aby mogło dojść do zderzenia z prawem krajowym, w praktyce konsekwencji to nie niesie.

Zasady Prawa Wspólnotowego.

Zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego.

W przypadku istnienia dwóch norm: krajowej i wspólnotowej, należy stosować normy wspólnotowe, nawet przy kolizji z normą konstytucyjnej (norma wspólnotowa ma zawsze pierwszeństwo przed innymi). Czy chodzi o pierwszeństwo obowiązywania (istnienie ustawy w sprawie uchylenie norm krajowych), czy stosowania (które normy organ państwa ma zastosować)? Przyjęto, że jest to pierwszeństwo stosowania, ponieważ jest to mniej inwazyjne wobec państw oraz nie do końca tożsamy zasięg norm (norma prawa krajowego może mieć szerszy zasięg). Jest to lepsze i praktyczniejsze zastosowanie.

Kto ma obowiązek stosować normy wspólnotowe?

→ Organy Sądowe

→ Organy Administracyjne

Oba te organy powinny stosować normy wspólnotowe w przypadku kolizji. W obrębie sądowym nie ma problemu, ale inaczej jest z organami administracyjnymi. Doktryna mówi, że wszyscy muszą stosować prawo wspólnotowe, ale jeśli nie stosuje, to mamy środki prawne podlegające na złożeniu skargi. Leży tu istota procedury pytań- sąd krajowy może zapytać Trybunał o istnienie w danej sprawie norm wspólnotowych. W przypadku norm

administracyjnych musi być odwołanie do sądu. Ważne jest szerzenie wiadomości o stosowaniu prawa wspólnotowego.

Zasada pierwszeństwa ma charakter ogólny i generalny. Niesie ona za sobą obowiązki dla państw:

- Podstawowy obowiązek stosowania norm wspólnotowych
- Państwo nie powinno przyjmować nowych norm krajowych sprzecznych z normami prawa wspólnotowego
- Państwo powinno stopniowo uchylać normy krajowe sprzeczne z normami prawa wspólnotowego (procedura ta jest skomplikowana).

Zasada bezpośredniego skutku

Bezpośrednie obowiązywanie- norma wspólnotowa obowiązuje w państwie jakby była normą prawa krajowego, nie potrzeba przeniesienia jej do systemu prawa krajowego

Bezpośrednie stosowanie- organy państwa powinny je stosować bez zastrzeżeń

Bezpośredniego skutku- norma prawa wspólnotowego bezpośrednio wpływa na prawa i obowiązki podmiotów prawnych, dotyczą bezpośrednio jednostek prawnych tzn. każdy obywatel może powołać się przed każdym organem państwa.

Bezpośredni skutek nie dotyczy wszystkich norm prawa wspólnotowego, przy czym przysługuje decyzjom i rozporządzeniom. Aby norma niosła za sobą bezpośredni skutek to:

- Musi być jasna i precyzyjna
- Musi stanowić prawa i obowiązki
- Muszą być kryteria lokalne (?) przewidziane dla danego systemu.

Te normy mają skutek bezpośredni, niektóre przepisy traktatów też mają skutek bezpośredni (te, które są precyzyjne i zawierają prawa i obowiązki). Inne normy nie są precyzyjne i nie niosą ze sobą praw i obowiązków.

Skutek bezpośredni mają też rozporządzenia, które unifikują prawo, nie wymagają przeniesienia do prawa krajowego, zawierają normy abstrakcyjne, można z nich wywnioskować prawa i obowiązki.

Decyzje obowiązuje bezpośrednio, nie wywierają zasadniczo skutku bezpośredniego do dyrektywy.

Dyrektywa- akt prawny, który definiuje cel jaki mają osiągnąć państwa członkowskie. Dyrektywa wiąże, co do celu. Nie ma jasnych przepisów dających prawa i obowiązki. Wykonanie dyrektywy wymaga transpozycji do prawa krajowego. Dyrektywy zasadniczo nie mają skutku bezpośredniego.

Skutek bezpośredni dzielimy na:

- Wertykalny- prawo wspólnotowe może dać prawa i obowiązki względem równych podmiotów
- Horyzontalny- prawo wspólnotowe może czegoś żądać od państwa lub dawać mu obowiązki.

Cywilizacja- równość podmiotów, charakter horyzontalny. W prawie karnym jest inaczej, jest tu państwo o osoba – nie ma tu równości, podmiot jest przyporządkowany państwu.

Dyrektywy mają skutek bezpośredni horyzontalny w jedną stronę- żądania obywatela wobec państwa. Występuje:

- gdy jest spełniony warunek- pozycja norm
- da się przypisać prawa tej normie
- upłynął termin transpozycji dyrektywy

Skutek bezpośredni nakazuje znać prawo wspólnotowe, bo może dać nam nowe uprawnienia.

Te dwie zasady są fundamentalne. System prawa Wspólnotowego jest unikalny w skali świata. Prawo wspólnotowe nie jest czymś abstrakcyjnym i odległym od obywateli. Prawo wspólnotowe istnieje pomiędzy prawem międzynarodowym a prawem krajowym.

Oddziałuje bezpośrednio na jednostki. Traktat Lizboński wnosi Kartę Praw Podstawowych. Unia będzie odpowiadała za obronę praw obywatelskich.

PRAWO PIERWOTNE

Podział prawa wspólnotowego na:

- Pierwotne
- Pochodne

Prawo pochodne przyjęte przez instytucje prawne państw z udziałem podmiotów ponadnarodowych.

Prawo pierwotne ustalane jest przez państwa, samodzielnie w sposób zgodny z prawem międzynarodowym. W skład prawa pierwotnego wchodzi:

- Traktaty założycielskie- ToWE (ToEWG), Traktat o Euratomie, ToUE z 1992 roku ze zmianami. Traktat o UE obowiązuje w wersji Tr. z Maastricht, Tr. Amsterdamskiego i teraz Tr. Nicejskiego.
- Traktaty zmieniające prawo- Traktat o fuzji organów, JAE z 1986 roku, Traktat Amsterdamski z 1997 roku, Traktat Nicejski z 2000 roku.
- Traktaty akcesyjne- prawo pierwotne negocjują z państwami członkowskimi, państw które chcą przystąpić do UE. Traktaty akcesyjne też często zmieniały prawo np. liczbę posłów do Parlamentu Europejskiego
- Inne akty prawne- tzn. mające rangę prawa pierwotnego, ale nienależące do trzech pierwszych. Dwa traktaty budżetowe z 1970 i 1975 roku, Akt o wyborach bezpośrednich do PE 1986
- Niepisane prawo pierwotne
  - Ogólne zasady prawa
  - Zasady systemów prawnych wspólne dla państw członkowskich

Jak przyjmować akty tego prawa- ważna kwestia

Jak tworzyć prawo pierwotne UE?

- Zawrzeć nowy traktat np. traktat akcesyjny- może wprowadzić zmiany do istniejącego traktatu
- Nowe traktaty na mocy tzw. klauzuli rewizyjnej (art.48 ToUE). Warunki:
  - Ktoś musi to zaproponować (rząd państwa członkowskiego lub Komisja Europejska)
  - Organem właściwym do zajęcia się tym wnioskiem jest Rada, która prosi o opinię PE i decyduje o zwołaniu konferencji międzyrządowej przedstawicieli państw członkowskich
  - Konferencja międzyrządowa jest zwoływana przez państwo sprawujące rezydencję, kończy się przyjęciem traktatu, który musi być przyjęty jednomyślnie. Konferencja międzyrządowa jest czymś osobnym, nie jest organem UE.
  - Po przyjęciu nowy traktat musi być przyjęty zgodnie z zasadami państw członkowskich, musi być ratyfikowany
- Zmienić istniejący traktat
  - Gdy traktat przewiduje taką klauzulę, Traktat z Maastricht to przewidywał
  - Może być przyjęta na konferencji międzyrządowej
  - Procedura kładni- nie jest to forma rewizji Traktatu, ale zmiana treści za pomocą instrumentu zapisanego w traktacie. Tzn. traktat może zawierać przepisy mówiące, że w określonych przypadkach zmiany jego treści mogą dokonać się przez działanie instytucji międzynarodowych (podjęcie- jednomyślnie)

Procedury kładni:

- Art.42 ToUE- Rada może zdecydować o uwspólnotowieniu części III filaru. Rada musi to zrobić na wniosek państwa lub KE po konsultacji z PE
- Art.190 TWE- Rada może ustanowić jedną ordynację wyborczą do Parlamentu
- Art.169- wkład władny państw członkowskich do budżetu. Decyduje o tym Rada. Zastosowanie procedury kładni wymaga weryfikacji przez głowy państw członkowskich
- Art.67 TWE- Rada może zdecydować o rozszerzeniu stosowania procedury współdecydowania oraz jednomyślności, czyli nie trzeba zwoływać konferencji, ale wystarczy jednomyślna procedura głosowania.
- Przejście do Wspólnotowej Unii Gospodarczej i Walutowej. To zostało już zrealizowane, dokonała tego jednomyślnie Rada.

PRAWO POCHODNE

Na prawo pochodne składają się następujące akty prawne:

- Podejmowane jednostronnie przez instytucje wspólnotowe
- Umowy międzynarodowe zawierane przez wspólnoty
- Umowy, w których stroną są Wspólnoty.

Systematyka aktów prawa pochodnego

- Rozporządzenia
- Dyrektywy
- Decyzje
- Zalecenia i opinie

Są charakterystyczne, mają inną formę i inaczej realizują systematykę prawa pochodnego.

Rozporządzenie- najbardziej inwazyjny akt prawny, który służy ujednoczeniu prawa w państwach członkowskich. Kierowane jest do wszystkich podmiotów (państwa, osoby fizyczne i prawne). Normy mają charakter ogólny. Na całym obszarze rozporządzenie musi być tak samo stosowane. Jest to instrument ujednoczania prawa w skali wspólnot.

Rozporządzenia dzielimy na:

- Rozporządzenia ogólne (pierwszego stopnia)- wydawane są przez Radę lub Radę z Parlamentem Europejskim, mają podstawowe znaczenie i odpowiadają ustawom w krajowym systemie prawnym
- Rozporządzenie wykonawcze- wydawane jest przez Komisję Europejską lub przez Europejski Bank Centralny (w zakresie swych kompetencji). Są wydawane, aby wykonać jakieś przedstawione zadanie. Opierają się na delegacji- Komisja Europejska wydaje rozporządzenia w jakiejś sprawie- jest to stwierdzone. Nie zawsze są kierowane bezpośrednio do państw. Może odpowiadać raczej ustawie i czasami rozporządzeniu ministra. Obowiązuje bezpośrednio, nie jest wymagane przeniesienie do systemu prawa krajowego.

Istnieje zakaz zawierania rozporządzeń w Krajowym Dzienniku Ustaw, rozporządzenia takie są zawierane w Dzienniku Ustaw Unii Europejskiej. Rozporządzenia wiążą w całości. Mogą być podstawą praw i obowiązków obywateli. Odchodzi się od szafowania rozporządzeniami, zgłasza ogólnymi. Rozporządzenie wchodzi w skład systemu prawnego państwa. Państwo członkowskie nie dysponuje wolnością, rozporządzenie musi być startowane w całości bez wyjątku.

Dyrektywa- akt prawny, który nie ma odpowiednika w prawie krajowym. Jest to specyficzny instrument, jego celem jest harmonizacja ustawodawstw państw członkowskich. Dyrektywy są skierowane tylko do państw, nie są tym samym kierowane do innych podmiotów prawnych. Mogą być skierowane natomiast do grupy państw (nie muszą być kierowane do wszystkich państw, tylko do wybranych).

Nie wywierają skutku bezpośredniego i nie są bezpośrednio stosowane w państwie członkowskim- wymagają transpozycji, czyli wprowadzenia do prawa krajowego (w tym celu należy utworzyć konkretne ustawy, aby jest przetransportować do prawa krajowego).

Wiąże ona, co do celu lub skutku- zawarty jest w niej końcowy efekt, pozostawia swobodę państwu, jeżeli chodzi o dobór środków, aby ten efekt osiągnąć. W Dyrektywie mamy zaproponowane jakieś środki, ale nie jest koniecznością ich zastosowanie.

Dyrektywę wydaje Rada lub Rada z Parlamentem Europejskim (tak jest najczęściej), nawet Komisja Europejska (ale bardzo rzadko).

Dyrektywy zawierają okres transpozycji, który jest zwykle długi (około 2-3 lat). Chociaż dyrektywa wiąże co do celu, to państwo ma obowiązek osiągnąć cel za pomocą różnych środków. Wiąże ona wszystkie organy państwa, do którego jest kierowana. Wyjątki, jeżeli chodzi o bezpośredni skutek.

Publikowana jest w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, od tego okresu liczy się okres transpozycji. Jeżeli nie jest kierowana do wszystkich, to zobowiązuje te państwo do których jest kierowana. W przypadku złego wykonywania dyrektywy, Komisja Europejska może powołać państwa przed Trybunał Sprawiedliwości.

Decyzje- są aktami prawnymi, kierowane są do indywidualnego, zamkniętego kręgu adresatów (może być jeden lub kilka). Adresatem decyzji mogą być państwa, osoby fizyczne lub prawne. Istnieją decyzje różnej rangi (KE daje zezwolenie na pomoc publiczną dla przedsiębiorstw lub ich fuzje- jest to forma decyzji).

Decyzję może wydawać Rada, Komisja Europejska, lub rzadko Rada z Parlamentem Europejskim. Najczęściej jednak wydaje Komisja Europejska. Decyzja wiąże w całości i ma skutek bezpośredni- dotyczy on tylko adresata a nie innych podmiotów.

W praktyce decyzji jest zawsze najwięcej, można ją porównać do decyzji administracyjnych (Rada może nałożyć cło antidumpingowe, decyzję może również wydać Europejski Bank Centralny- np. ustalić stopy na tym samym poziomie).

Zalecenie i Opinie- nie mają mocy prawnie wiążącej, odgrywają we Wspólnotach Europejskich bardzo ważną rolę.

Zalecenia- akt prawny, który instytucja wydaje sama z siebie

Opinia- akt prawny wydawany w wyniku jakiegoś działania, poproszenie o decyzję.

Jest to tak zwane miękkie prawo.

Funkcja Zaleceń- są one stosowane coraz częściej związku z zasadą pomocniczości i proporcjonalności- krokiem do tego jest wydawanie zaleceń.

Opinie- wiążą w procesie ustawodawczym, gdy nie ma opinii, można podważyć akt prawny.

Zalecenia i opinie wydaje Komisja Europejska (najczęściej), Rada z Parlamentem Europejskim, Rada, Parlament Europejski- sam wydaje opinie.

Akty nienazwane- akty te nie mieszczą się w wyżej opisanych, jest ich niewiele (s.284 podręcznik) np. rezolucje, memoriały itp.

Komunikaty KE- jest to najlepsze źródło informacyjne dla państwa, tworzą je dla Rady i Parlament Europejski. Jest to opis, co było dotychczas oraz zawarta jest propozycja, co można dalej zrobić, by to rozwinąć.

UMOWA MIĘDZYNARODOWA

Jeżeli traktat przewiduje dla wspólnoty jakieś kompetencje wewnętrzne i ma ona cele do zrealizowania i jest niezbędne zawarcie umowy z przedmiotem.

Każda umowa międzynarodowa ma jakiś zakres- reguluje jakiś zestaw spraw. Jeżeli kompetencje są tylko w ramach WE to umowę międzynarodową zawiera Wspólnota. Gdy zakres umowy wchodzi na kompetencje..... to umowę międzynarodową zawierają Wspólnota z ich państwami członkowskimi z podmiotami trzecimi są to tzw. umowy mieszane.

Umowy zawierane tylko przez WE to obowiązek proceduralny (art.300 ToUE)

- Z inicjatywą zawarcia umowy występuje Komisja Europejska
- RE upoważnia KE do prowadzenia negocjacji tzw. mandat negocjacyjny, który jest bardzo szczegółowy. R nie zostawia KE pola do negocjacji tylko mówi, co ma być wynegocjowane
- Gdy KE wynegocjuje umowę, inicjatywa przechodzi do R i zawiera umowę jak WE (większość kwalifikowana lub jednomyślność- zależy czy w WE decyzje są podejmowane przez większość kwalifikowaną czy poprzez jednomyślność)
- Zdarza się, że Rada przekazuje kompetencje do zawarcia umowy KE (umowy sektorowe)

W przypadku umów mieszanych:

- Negocjuje umowę KE na podstawie mandatu przyjętego przez RE
- Gdy umowa jest gotowa zawiera ją Rada działając w imieniu Wspólnot i ich państwami członkowskimi, taka umowa, aby obowiązywać musi być poddana procedurze wewnętrznej państw członkowskich np. ratyfikacja, choć to nie musi być tak. Państwa członkowskie muszą dopełnić wszelkich procedur zawartych w konstytucji.

Do umów międzynarodowych odnosi się procedura zgodności- określa udział PE w zawieraniu umów, prawne typy umów (umowy mieszane), wymagają one zgody PE, są to np.:

- O stowarzyszeniu
- Tworzące ramy instytucjonalne
- Pociągające ważne skutki filarów
- Pociągające .....

W tych umowach konieczna jest zgoda PE (tak lub nie), jednak organ ten nie bierze udziału w kształtowaniu treści umowy.

Generacje umów WE- dotyczą umów zawieranych w różnym czasie, chodzi także o różny zakres umów:

I generacja- umowy handlowe

II generacja- rozszerzenie współpracy gospodarczej filarów, technologiczna, pomoc finansowa

III generacja- współpraca, struktury, instytucje

IV generacja- klauzula katolologiczna- WE jako podmiot szanujący demokrację i prawa człowieka

IV+ (plus) generacja- to wszystko+ stowarzyszeniowe+ strefa wolnego handlu

Umów mieszanych jest bardzo dużo. Istnieje spór pomiędzy prawem pochodnym- umowy tworzące instytucje, a umowy międzynarodowe- są to części prawa pochodnego.

Tworzenie prawa pochodnego. Tych procedur jest 6.

1. Akt prawny może wydać sama Rada
2. Komisja Europejska wydaje akt sama
3. Konsultacja- akt prawny wydaje R+PE (konsultacja z PE)
Te trzy- Traktat o EWG
4. Współpracy- akt prawny wydaje R przy współpracy PE, ale wydaje KE (od JAE)
5. Współdecydowanie/kadencji- wydaje wspólnie R i PE (ToUE)
6. Zgody- wydaje R za upoważnieniem PE

Współdecydowanie powinno być regułą- do tego dąży Traktat Lizboński

Prawo inicjatywy ustawodawczej KE- prawo ma charakter ogólny

Schematy procedur tworzenia prawa pochodnego w podręczniku!!!

Procedura Konsultacji- trzy elementy

1. Inicjatywa KE
2. Wystąpienie z prośbą o opinię do PE
3. Wydanie aktu prawnego przez Radę po otrzymaniu opinii. Opinia PE nie wiąże Rady, za działalność przeciwko PE ponosi konsekwencje polityczne. Unika się konfrontacji.

Tu opinia PE jest konieczna!!! Ta procedura jest najstarsza- istnieje od powstania wspólnot.

Dzisiaj stosuje się ją w zakresie WPR, konkurencji, ochrony środowiska.

Procedura Współpracy (JAE)- traci na znaczeniu (art.252 TWE) s.312

1. Inicjatywa KE
2. Opinia PE
3. Działanie Rady polegające na przyjęciu wspólnego stanowiska
4. Wspólne stanowiska wędrują do PE
  - a. Aprobuję wspólne stanowiska
  - b. 3 miesiące nie zajmują stanowiska
Przyjmuje się, że jest to na tak i Rada przyjmuje akt prawny
  - c. PE odrzuca wspólne stanowiska Rady
Rada może przyjąć projekt aktu prawnego tylko jednomyślnie
  - d. PE proponuje poprawki do treści aktu prawnego
    - wędrują do KE, która je opiniuje
    - KE zaaprobuje propozycję- to Rada przyjmuje akt większością kwalifikowaną
    - KE nie aprobuje poprawek- to Rada przyjmuje akt prawny jednomyślnie

Rada nie może decydować, które poprawki przyjmuje, a które nie. Nie może odrzucać poprawek. Rada nie dysponuje pełną dowolnością w zakresie Wspólnej Polityki Pieniężnej.

Procedura Współdecydowania (art.251 ToUE)- Traktat Amsterdamski zmienił bieg tej procedury. Zakres stosowania był dość wąski. Traktaty Amsterdamski i Nicejski rozszerzyły stosowanie tej procedury. S.315

1. KE przedkłada projekt R i PE, akt prawny jest wydawany wspólnie przez R i PE.
2. PE wyraża opinię- pierwsze czytanie (może tutaj zaproponować poprawki).
Doprowadzenie do zgody R i PE. Gdy PE nie przedkłada poprawek i opinia jest pozytywna lub gdy przedkłada poprawki i Rada się zgadza, to Rada może uchwalić akt prawny większością kwalifikowaną. Gdy Rada chce wnieść poprawki to uchwała wspólne stanowiska z własnymi poprawkami, a to wędruje do PE. Gdy PE to zaaprobuje to akt prawny zostaje przyjęty, natomiast gdy PE odrzuci to nie jest przyjęty i następuje zakończenie procedury prawodawczej.

3. PE proponuje poprawki (jest to już inny tekst np. z poprawkami Rady), akt jest przesyłany do KE- KE wydaje opinię. Gdy KE nie zgadza się to powołuje się Komitet Pojedynczy, który składa się z przedstawicieli państw członkowskich- reprezentują oni Radę oraz z takiej samej liczby posłów PE. W ciągu 6 tygodni muszą wypracować oni wspólny projekt. Gdy zaproponują projekt to PE i R muszą ten projekt przyjąć; Rada- większość kwalifikowana, PE- większość bezwzględna.

Przyjęcie aktu prawnego przeciwko R odbywa się przy pierwszym czytaniu. Nastąpił wzrost pozycji PE kosztem KE i państw. Komitet Pojedynczy jest stosowany bardzo rzadko. Instytucje mogą się nawzajem blokować- ma to skłaniać do kompromisu.

Wydawanie aktów prawnych samodzielnie przez KE

Bezpośrednie delegowanie traktatowe. Jest to wyjątek występujący w art.86,140 TWE. Większość aktów pochodzi z delegowania Rady (z delegacji). Traktat powierza uprawnienia wykonawcze Radzie, ale ma je ona powierzyć Komisji Europejskiej. Rada może uzależniać powierzanie kompetencji.

Komitety wspomagające KE

Rada przekazuje Komisji prawo do wydawania aktów prawodawczych, ale tu KE jest wspierana przez odpowiedni komitet. Wyróżniamy komitety:

- Administracyjne
- Regulacje
- Doradcze

Podjęć one decyzje w taki sam sposób jak Rada. Komitety mają prawo powiedzieć STOP. Całą robotę ponosi KE. Przedstawiciele państw mają możliwość do zatrzymania tego. Wzmocnienie czynnika rządowego, ale to jest uproszczone. Komitety funkcjonują w różnych przypadkach.

Wprowadzenie w życie prawa WE i kontrole jego przestrzegania

Przestrzegania prawa pilnują sądy (Wspólnotowy Wymiar Sprawiedliwości i sądy krajowe- mają one decydować o stosowaniu prawa wspólnotowego). Kompetencje zastrzeżone dla ETS:

- Ma prawo dokonywać wykładni prawa wspólnotowego(TYLKO ETS)
- Orzeka o tym, czy dane państwo naruszyło, czy też nie zobowiązania wynikające z prawa wspólnotowego
- Pełni funkcje:
  - Trybunału Konstytucyjnego- orzeka czy różne akty prawne są zgodne z traktatami wspólnotowymi.
  - Sądu Administracyjnego- można się odwołać od decyzji różnych instytucji
  - Sądu najwyższego- rozstrzyga wątpliwości, co do funkcji norm prawnych.

Podział kompetencji między ETS a Sądem Pierwszej Instancji. Jeśli skarżącymi są państwa to występuje ETS, gdy osoba fizyczna- to Sąd Pierwszej Instancji.

Pytania prejudycjalne

Kiedyś tylko do ETS, ale teraz mogą być skierowane do Sądu I Instancji- ale może je oddać do ETS.

Typy skarg skierowanych do ETS i Sądu I Instancji

- Rozpatrywane w trybie spornym (ktoś przeciwko komuś)- skarga o stwierdzenie nieważności akty prawa wspólnotowego dot. Organów, które mogą wydawać akty prawne, uchylenie całości lub części aktu.
- Na bezczynność instytucji wspólnotowych- analogiczna, skarżyć można instytucje, które powinny akty prawne wydawać; R,KE,R+PE
- Odszkodowanie
- Nie wywiązanie się z zobowiązań wspólnotowych

Kto może złożyć skargę?

- Podmioty uprzywilejowane- mogą wnosić skargę zawsze, są to instytucje wspólnotowe i państwa członkowskie.
- Podmioty nie uprzywilejowane- osoby fizyczne i prawne wnoszą skargę, gdy mają w tym interes prawny. Trzeba to ukazać. Jest to bardzo trudne. Bardzo rzadko ETS dopuszcza skargę od osób fizycznych i prawnych.

Na co można wnieść skargę?

- Naruszenie innej normy prawa wspólnotowego, normy traktatowej
- Naruszenie wymogu proceduralnego (czegoś nie dopełniono) każdy akt prawny musi mieć wskazane podstawy prawne- podmioty nie uprzywilejowane nie mogą złożyć skargi, gdyż muszą wskazać interes prawny. Podmiot skarżący powinien wezwać instytucję do wydania aktu. Trybunał stwierdza, że instytucja nie wywiązała się z obowiązków, ale potwierdza, że ten obowiązek istnieje
- Brak kompetencji- mogą działać tu podmioty prywatne. Nie trzeba dowodzić nieważności aktu prawnego, można jako przeszkodę podać nieważność aktów prawnych. Art.286- jeżeli przez działanie wspólnot ktoś poniósł szkodę to ma ona obowiązek naprawienia tej szkody. Jeśli KE zawiera z firmą X kontakt, KE nie płaci za fakturę, to nie idzie po odszkodowanie do ETS tylko do Sądu Krajowego. Trybunał orzeka o odszkodowaniu, jeżeli da się ukazać szkodę, defekt materialny.
- Nadużycie władzy (do tej pory zdarzyło się to tylko 2 razy)-Skarżyć państwo może KE lub inne państwa członkowskie. To nie tylko naruszenie Traktatu ale i prawa pochodnego prawa wspólnot, który jest wydany na podstawie artykułów. Traktat stawia wymogi formalne:
  - Postępowanie wyjaśniające KE ze wskazaniem na problem i wymaga od państwa aby je uzasadniło
  - Państwo odpowiada na pismo KE
  - Umotywowana opinia- ultimatum, jeżeli państwo nie usunie tego problemu to KE może wystąpić ze skargą do Trybunału

Nie można oskarżyć państwa przed Trybunałem za to, co nie było w umotywowanej opinii.

Trybunał orzeka na podstawie stanu faktycznego z okresu, którego dotyczy skarga. Orzeczenie Trybunału stwierdza naruszenie prawa, ale nie ma bezpośrednich skutków (decyzja). Zwykle jednak państwa wykonują te wyroki.

Postępowanie Niesporne

- Pytanie o zgodność umowy międzynarodowej z Traktatem
- Pytanie prejudycjalne kierowane do sądów krajowych (jest ich masa, wnosi sąd krajowy, który pyta o wykładnię). Każdy sąd krajowy może wystąpić z pytaniem prejudycjalnym. Zazwyczaj są to sądy występujące w ostatniej instancji.

Prawo filarów międzyrządowych UE. Katalog instrumentów prawnych.

III filar- Współpraca sądowa i policyjna

Lata 70-te (od 1976 roku- powstanie Grupy Trevi) istnieje obok Wspólnot. Organizuje działania organów ścigania WE. Trevi rozrastała się. Przełom to ToUE (Mastricht)- powstanie III filaru- wymiaru sprawiedliwości. ToUE w III filarze przewidywał: politykę azylową, migracyjną, walkę z nielegalną imigracją, z narkomanią, współpraca sądowa w sprawach cywilnych, karnych, współpraca służb cywilnych i policyjna.

Zostały wprowadzone trzy instrumenty prawne:

- Wspólne stanowiska
- Wspólne działania

- Konwencje (umowy zawierane między państwami członkowskimi).

Traktat Amsterdamski zreformował III filar- doceniono wspólne stanowiska i działania w wymiarze wymiaru sprawiedliwości i spraw karnych. W art.2 ToUE zawarto cel UE- jej celem jest utworzenie obszaru sprawiedliwości, bezpieczeństwa i wolności. Instrumentem realizacji tego jest zakres III filaru.

Traktat Amsterdamski zmienia zakres III filaru. Pozostała w nim współpraca sądowa w sprawach karnych oraz współpraca policyjna. Z I filaru zostało dołączone do III filaru przeciwdziałanie rasizmowi i ksenofobii. Nastąpiła formalna zmiana nazwy- Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych. Cel: uzupełniony art.29- UE zapewnia obywatelom bezpieczeństwo (terroryzm, handel ludźmi, korupcja, przemyt broni, oszustwa, przemoc wobec dzieci itp.). Traktat Amsterdamski zreformował zakres instrumentów prawnych III filaru. Wyrzucono wspólne działania, a dołożono decyzje ramowe i decyzje. Tak więc instrumentami prawnymi III filaru są:

- Wspólne stanowiska
- Konwencje
- Decyzje ramowe
- Decyzje
- Umowy międzynarodowe z państwami trzecimi

Jeżeli jednak jakieś działania zostały podjęte to Traktat Am. Nie powoduje ich wygaśnięcia.

Decyzje ramowe- przypomina dyrektywę z I filaru. Służą one harmonizacji przepisów, wiążą co do efektów, pozostawiają swobodę państwom co do metod wprowadzenia ich w życie. Nigdy nie będą miały skutku bezpośredniego

Decyzje- przypominają decyzje I filaru. Nie mogą prowadzić harmonizacji prawa wspólnotowego. Nie mogą wywoływać skutku bezpośredniego.

Wspólne stanowiska- sposób działania UE w określonej sprawie przy czym wspólne stanowiska nie mają mocy prawnie wiążącej (opisuje się jaki program ma UE, co zamierza zrobić w najbliższym czasie).

Konwencje- umowy międzynarodowe zawarte między państwami członkowskimi. Konwencje przyjmuje Rada, czasem wspomaga ją KE. Zaleca się przyjęcie przez państwa członkowskie konwencji w ramach prawa krajowego. Rada może przyjmować zalecenia i uchwały (nie mają one jednak mocy prawnej)

Umowy międzynarodowe są zazwyczaj zawierane między państwami członkowskimi, ale mogą również zawierać je z państwami trzecimi.

W ramach II filaru działa UE a nie WE.

- UE dostarcza ramy, aby odpowiednią umowę z państwem trzecim zawarły państwa członkowskie
- Umowy przygotowuje Rada UE a nie ministrowie zsiadający w Radzie

Kompetencje instytucji w II filarze (filar międzyrządowy)

- Rada UE- przyjmuje wszystkie akty prawne III filaru, zachęca do rozwijania współpracy, określa reguły współpracy i działania organów w ramach III filaru. Na tle Rady UE inne instytucje wypadają blade.
- PE- konsultowany przy przyjmowaniu środków wspierających, informowany o postępach III filaru, może zadawać Komisji pytania.
- Prezydencja- reprezentuje sprawy UE na zewnątrz, negocjuje umowy międzynarodowe z państwami trzecimi
- Komisja- posiada inicjatywę ustawodawczą (może zgłaszać projekty ustaw)

Własne organy III filaru

- Komitet koordynacyjny- ministrowie spraw zagranicznych lub ministrowie sprawiedliwości, przygotowuje pracę Rady w ramach III filaru bez uszczerbku dla COREPER'u
- Europejski Urząd Policji (Europol)- Konwencja o utworzeniu Europolu'u, Konwencja dotycząca interesów pieniężnych Wspólnot. Konwencje są przyjmowane, ale parlamenty narodowe nie bardzo chcą je ratyfikować.
- Europejska Sieć Sądowa- powołano ją na mocy wspólnego działania UE w 1998 roku. jest to struktura horyzontalna, zespół biur kontaktowych w każdym z państw członkowskich. W skład wchodzi przedstawiciele państwa organów sądowych, są przy nich sędziowie łącznikowi, odbywają się zazwyczaj spotkania plenarne partnerów (porozumienie się, prośby o pomoc).
- EuroJust (Sprawiedliwość Europejska)- ściganie przestępstw, prowadzenie postępowań. Przedstawicielem państwa członkowskiego jest oficer policji lub prokurator lub sędzia (tam gdzie są sędziowie śledczy). Jest to struktura ułatwiająca nawiązywanie współpracy ścigania, przekazywanie dokumentów, prośby o wspólne działania.
- Europejski Urząd ds. Zwalczania Oszustw (OLAF)- wzmocniony NIK. Przekładano wnioski prokuratorom. Wyszukuje i ściga przestępstwa. Jest niezależny od Komisji. Kontroluje instytucje samej WE, ale i organy państw członkowskich, jest odpowiedzialna za transfer środków wspólnotowych. Różni się zakres kompetencji (kontrole wewnętrzne i zewnętrzne).
- Europejska Akademia Policyjna

Zakres przestępstw- wymienione są w konwencji Europolu, m.in. przestępstwa przeciw środowisku naturalnemu,
Europejski nakaz aresztowania.